

במשרד החוץ מודאגים מקמפיין הקהילות היהודיות בארה"ב נגד ממשלת ישראל

דיפלומטים ישראלים נשלחו לבתי כנסת בארה"ב לפייס קהילות של קונסרבטיבים ורפורמים, שיזמו מחאה נרחבת נגד חוק המקוואות והקפאת מתווה הכותל

ברק רביד 02.10.2016 05:39

נציגויות ישראל בצפון אמריקה ניצבות בימים האחרונים אל מול קמפיין מחאה נרחב נגד ממשלת ישראל, לקראת החגים, שפתחו בו הקהילות הקונסרבטיבית והרפורמית שרוב יהודי ארה"ב משתייכים אליהן. הסיבה למחאה היא העובדה שבלחץ המפלגות החרדיות נמנעת הממשלה, זה חודשים רבים, מיישום מתווה התפילה הפלורליסטית בכותל, שעליו החליטה היא עצמה בסוף ינואר; וכן בשל סוגיית הגיורים וחוק המקוואות שעבר בחודש יולי, המאפשר הדרת יהודים רפורמים וקונסרבטיבים.

במשרד החוץ יש דאגה רבה מכך שהתגברות המחאה של הקהילות היהודיות הליברליות בצפון אמריקה, בסוגיות של פלורליזם הדתי, ובמיוחד בנושא הכותל, תפגע במעמדה של ישראל בארה"ב. בכירים במשרד החוץ ומנהיגים יהודים אמריקאים אמרו כי בימים האחרונים הזהירו מנהיגים יהודים אמריקאים, בשיחות עם הקונסולים הישראלים ברחבי ארה"ב, כי התנהלות הממשלה בסוגיות אלה עלולה להקשות על גיוס יהודים לישראלים בארה"ב לפעילות למען ישראל. פקיד בכיר במשרד החוץ אמר שמחאת הקהילות היהודיות הליברליות הולכת וגוברת ומצטרפים אליה יותר ויותר ארגונים יהודיים. בחודש יולי כבר שיגר הוועד היהודי אמריקאי את נציגיו ברחבי ארה"ב להגיש מחאות בכל הקונסוליות הישראליות, וכעת מוגשות המחאות על ידי ארגון הפדרציות היהודיות של צפון אמריקה. "מדגישים בפנינו שהנסיגה מהסיכומים פוגעים ביכולתם של הארגונים היהודיים לבצע שתדלנות כלפי ישראל בנושאים אחרים ובעיקר לרתום צעירים", אמר בכיר במשרד החוץ. "זה פוגע בכוחות הפרו-ישראלים בארה"ב. הקונסולים מעבירים דיווחים מודאגים וחלק מהם מדגישים שאין להם מה לענות ואין להם תשובות".

בסוף חודש ינואר אישרה הממשלה הקמת רחבת תפילה משותפת לגברים ונשים בכותל הדרומי, שתשמש מתפללים מהזרם הרפורמי והקונסרבטיבי ביהדות. הנציגים החרדים בממשלה הצביעו נגד ההחלטה, אך לא ראו בה תחילה עילה למשבר קואליציוני. רק לאחר ביקורת קשה שהוטחה בהם בתקשורת החרדית, איימו ש"ס ויהדות התורה כי אם המתווה ייושם הן יפרשו מהקואליציה. בשמונת החודשים האחרונים המתווה מוקפא. ואילו התנועות הרפורמית והקונסרבטיבית בישראל ובארה"ב רואות בכך סימן לנסיגה של הממשלה מההסכמות שהושגו אתן. הכעס ביהדות ארה"ב גבר עוד יותר כאשר בחודש יולי עבר חוק המקוואות, שהובילה יהדות התורה. החוק קבע כי הרבנות הראשית תוכל למנוע טבילה לצורך גיורים רפורמיים או קונסרבטיביים — ואף לצורך גיור אורתודוקסי שנעשה על פי ההלכה, אך לא על ידי גוף שמוכר ומקובל על מערך הגיור הממלכתי. ביהדות ארה"ב רואים בחוק צעד נוסף שנועד להדיר את הרפורמים והקונסרבטיבים ולמנוע פלורליזם דתי בישראל.

לפני כשבועיים הנחה משרד החוץ בירושלים את שגרירות ישראל בושינגטון, ואת שבע הקונסוליות ברחבי ארה"ב, להיערך לקמפיין המחאה. ראש חטיבת התפוצות במשרד החוץ, עקיבא תור, שיגר לנציגויות ישראל בארה"ב מברק מסווג, שכותרתו היא "התעצמות הביקורת על ישראל ביהדות

הליברלית בצפון אמריקה". במברק, שעותק ממנו הגיע לידי "הארץ", כתב תור כי מהמידע שהגיע למשרד החוץ בירושלים עולה, שהנהגת הקהילות הרפורמיות והקונסרבטיביות בצפון אמריקה מתכננת קמפיין מחאה גדול בתקופת החגים, "במחאה על היחס המפלה, לדבריהם, מצד ישראל כלפי הציבור היהודי-ליברלי".

תור הוסיף כי הקמפיין יכלול פניות רשמיות לנציגויות ישראל, לצורך הגשת מחאה. לדבריו, מי שיוביל את הגשת המחאה יהיה JFNA – ארגון הפדרציות היהודיות של צפון אמריקה. זהו הארגון היהודי הגדול ביותר ביבשת, המאחד את כל הקהילות היהודיות. תור ציין עוד כי הקמפיין יכלול גם פניות ללשכת ראש הממשלה בירושלים, התבטאויות בתקשורת והקדשת דרשות החג של הרבות והרבנים לסוגיה זו.

עוד לפני ראש השנה התקיימו פגישות בין נציגי הפדרציות לבין כמה מהקונסולים הישראלים בארה"ב. פגישות נוספות צפויות להתקיים לפני יום כיפור. מנהיג יהודי אמריקאי שהשתתף באחת הפגישות הללו אמר, כי המסר שהועבר לקונסול הישראלי, ושהועבר בפגישות נוספות עם נציגים ישראלים רשמיים, הוא כי התנהלות הממשלה בעניין מתווה הכותל ובסוגיות דתיות נוספות תזיק ליכולתם של היהודים הליברלים לסייע לישראל. "הדגשנו שיש סכנה להרחקתם של היהודים הליברלים מישראל ובמיוחד הדור הצעיר", אמר המנהיג היהודי. "עלולה להיות לכך השפעה שלילית במיוחד בכל הנוגע ליכולת שלנו לגייס אנשים למאמצי שתדלנות ולגיוס תמיכה פוליטית וכלכלית עבור ישראל". רוב יהודי ארה"ב מגדירים את עצמם רפורמים או קונסרבטיבים. לפי הסקר האחרון של מכון PEW, שפורסם לפני כמה ימים, 18% מהיהודים האמריקאים מגדירים עצמם קונסרבטיבים, ועוד כ-35% מגדירים עצמם רפורמים. לפי הערכות שונות, מתקרב מספר היהודים האמריקאים שמגדירים עצמם רפורמים או קונסרבטיבים לשלושה מיליונים. לעומת זאת, כ-10% בלבד מיהודי ארה"ב, בסביבות 600 אלף, מגדירים עצמם יהודים אורתודוקסים.

במברק דיווח תור לראשי הנציגויות הישראליות בצפון אמריקה על פגישה שהתקיימה בין בכירים במשרד החוץ לבין מנכ"ל התנועה הרפורמית בישראל, הרב גלעד קריב. בפגישה הדגישו נציגי משרד החוץ כי שיח ביקורתי בלבד של הנהגת התנועה הרפורמית והקונסרבטיבית, ללא אג'נדה חיובית הנלווית לו, יביא במצב הנוכחי להגדלת הריחוק בין ישראל לבין היהודים הליברלים בארה"ב. לפי המברק, הרב קריב השיב כי הנהגת התנועה הרפורמית בישראל ובחול"ל רואה עצמה ציונית ומחויבת לחיזוק הקשר בין ישראל לבין התפוצות, אך מתקשה יותר ויותר להדוף ביקורת פנימית בקהילות היהודיות בצפון אמריקה על ישראל.

תור ביקש מראשי הנציגויות בארה"ב להגביר את הנוכחות והנראות של הדיפלומטים הישראלים בבתי הכנסת של הקהילות הליברליות בתקופת החגים. "אנחנו מניחים כי רובכם מבצעים ביקורים שכולו כדבר שבשגרה אך הרגישות במצב הנוכחי מחייבת יתר תשומת לב והיערכות לכך", הוא כתב. הוא הנחה את ראשי הנציגויות להדגיש, בכל פגישותיהם עם נציגי הקהילות היהודיות הליברליות, כי ראש הממשלה בנימין נתניהו, והממשלה כולה, מחויבים למציאת פתרון להסדרי התפילה בכותל, בהתאם להחלטת הממשלה בעניין, אך להדגיש כי "לאור הקשיים הפוליטיים שנוצרו הנושא מצריך עוד זמן". תור ביקש מראשי הנציגויות לשלוח איגרות ברכה לכלל הקהילות היהודיות שבתחום שיפוטם, "בהן יודגש המאחד והמשותף לנו מבלי להתעלם מהמחלוקות". תור הנחה את ראשי הנציגויות להדגיש כי ממשלת ישראל "דבקה בכך שעל כל יהודי לראות בישראל את ביתו ולהרגיש נוח להיות בה כיהודי על פי דרכו"; וכן להדגיש את חשיבות קיומם של ביקורים בישראל, במיוחד של בני נוער יהודים ומשלחות צעירות, "והצורך לשמר את אחדות העם היהודי על ידי העמקת הידע וההיכרות ההדדית בין ישראל לתפוצות".

אחד הקונסולים הכללים של ישראל בארה"ב, שביקש לשמור על עילום שם בשל רגישות הנושא, אמר בשיחה עם "הארץ" כי עניין הפלורליזם הדתי בישראל, ובמיוחד התפילה בכותל, הפך הנושא המרכזי שעוסקים בו כל הארגונים היהודיים בארה"ב. "זה יותר מטריד אותם מכל עניין אחר. הם רואים בעיכוב

מתווה הכותל, בסוגיית הגיור והמקוואות וביחס הכללי לרפורמים ולקונסרבטיבים — פגיעה אישית בהם".